

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu „Mira“ v
Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste vsakokrat.

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 4. kimavca 1909.

Štev. 39.

Vabilo.

„**Ratol.-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem**“

priređi

v nedeljo, dne 5. kimavca 1909

shod

v Selah nad Borovljami

ob 11. uri pri pd. Mažeju.

Spored:

Šola v Selah in politični položaj.

Govorita gospoda dr. Brejc in poslanec
Grafenauer.

Možje, vsi do zadnjega na ta shod!

Austrija in Slovenci!

Zadnjič smo zapisali trdo besedo: Ni je zdaj
oblasti, ki bi mogla skoz svoje zobe stisniti na
Koroškem besede: Dragi Slovenci! — Vzdržimo
danes to trditev! — Eno pa pravimo: Pred dol-
gimi leti, bilo je okrog 1860, se je mudil visok
gost med Slovenci: naš presvitli cesar sam in
ta je enkrat rekel: „Dobro Slovenci, dobro Slo-
venci!“ Te besede so se raznesle kot blisk
po širni naši domovini! Kmetje v zadnji koči
so to zvedeli in so jokali, češ: Oh, sam naš cesar
je govoril slovenski! — L. 1865. je šla neka de-
putacija iz Trsta k cesarju. Dva slovenska kmeta:
Nabergoj in Primožič sta govorila s cesarjem
slovenski. — Nov vzklik veselja po celi domovini!
— Tega, česar se nas presvitli cesar ne sramuje,
se pa sramujejo vsi uradniki in uradnice od de-
želnega predsednika doli do zadnjega pisarniškega
mazača v kakem davčnem uradu na deželi. —
Kdaj ste že čuli slovensko besedo iz ust dežel-
nega predsednika? In vendar po vsej človeški
in božji pameti bi moral deželni predsednik znati
oba deželna jezika! Bog mu daj dobro! A naj
gre že kmalu v pokoj!

Seveda vsi dvorni svetniki in okrajni glavarji,
komisarji in sodniki, nadzorniki itd. — smatrajo
za svojo avstrijsko dolžnost, nas zatirati.
Ali ni že do skrajnosti smešno, ako se na pr.
kak zdravnik brani staviti kože, ker ne razume,
kakor pravi, slovenskih matičnih izpiskov od
župniškega urada, češ, da je sploh „windische
Sprache“ nesposobna kot uradni jezik! Zagovoril
se je mož popolnoma! Namesto da bi rekel, da
je on nesposoben, pa pravi, da je slovenščina
nesposobna! To je ravno tako kot da bi kaka
kravarica rekla: Krava ne zna mleka dajati, ker
ona molsti ne zna!

Vlada in uradništvo delajo na to, da se cela
Koroška ponemči! Javna tajnost je, da se na-
čeloma noben Kranjec ne nastavi kot uradnik
pri koroških sodiščih! Dognano je, da nobena
sodnija ne izreka sodb v slovenskem jeziku. —
Škandal je, da se v gimnazijah in realkah učijo
francoski, laški, angleški, avstrijski jezikov pa,
posebno deželnega jezika, torej slovenskega, pa se
ne učijo! Na skrivno povedano: Pouk v teh je-
zikih je tak, da noben ne zna ničesar govoriti.
— Sedem let francoščine v realkah! Znajo pa
tako, kot da bi nezrele črešnje jedli.

Naš presvitli cesar je izrekel dobesedno en-
krat sledeče: „Izrečem svojo trdno voljo, da povsod,
kjer se gre za različne jezike in narodne zadeve,
nikakor ne bom pripuščal, da bi se narodom kjer-
koli kakšna sila delala, in da se bom na vso moč

zoperstavljal takemu početju, ki kakorkoli žali
pravice jezika in narodnostne zadeve.“ — To so
besede našega presvitlega cesarja; in vendar
je koroški slovenski narod podoben staremu Pro-
meteu, katerega je, kakor pravljica pravi, po-
ganski bog pripel na neko skalo, da so mu potem
orli in vrane trgali meso iz života.

Orli in vrane so pa poslanci in zastopniki
cesarja samega, naši uradniki, ki nam trgajo kos
za kosom z našega narodnega telesa! — Ko bi
pač presvitli cesar za to vedel, kako so njegovo
besedo snedli, bi pač vzel veliko metlo! —
Od zgoraj, to vemo, nimamo za pričak-
ovati ničesar! Avstrija nam ne da
po svojih uradnikih, kar nam gre! K
avstrijski mizi se mi ne smemo uvesti,
da bi zajemali iz avstrijskih skled
svoje pravice: slovenske uradnike,
slovenske šole, slovenske gimnazije,
slovenskih sodb!

Stavimo pa zdaj enkrat vprašanje narobe?
Kaj pričakuje Avstrija od Slovencev
in osobito od nas Korošcev? Kaj more
pričakovati? Ali delajo uradniki s ta-
kim početjem za avstrijskega cesarja,
za Avstrijo? — Je res poklic Avstrije
in je dobro za njo, da nas tepe, uniči,
ponemči?

Rešimo stvar prvič praktično: Bo se Avstriji
posrečilo Slovence ponemčiti? Mirno, s polno
zavestjo pravimo, da ne! — Pogled nazaj v zgo-
dovino nam zjasni takoj naše oko! Huni, Turki,
Ogri in zdaj Nemci so se zaletavali v nas! A
zaman! Zgodovinska resnica je: Narod, ki ima
svojo kulturo, ki ima svojo zgodovino,
ki ima svoje voditelje in veljake, ne
umre! — **Bog nas je ustvaril, da živimo,
ne da umrjemo!** — Ako vse sile in talente,
katere je Bog, **najvišji cesar in uradnik**,
pokladal tako bogato v naš narod, zvesto razvi-
jamo, ako se narod vsaj v svoji celoti drži 10
božjih zapovedi, ki rešijo vsa socialna vprašanja,
fidelis est Deus, tedaj je Bog zvest tudi narodu
in ga bo obdržal; to je naše trdno upanje.

Ko bi celo bilo mogoče, da bi narod popol-
noma zgubil svoj jezik, njegov značaj se ne bo
potujčil! Skoro cela Irska govori zdaj angleški! A
kateri narod je bolj samozavesten kot ravno irsko
ljudstvo! Po duhu ne bo nikdar angleško po-
stalo.

Dro! Eno je še mogoče! Mogoče je, da se
narod proti naši volji ponemči, v enem slučaju:
Ako Bog da drugemu narodu poslanstvo in nalog,
da to izvede! Dobro! Naj nam naše uradništvo
in avstrijska vlada kažejo tako povelje, tak po-
klic! Verjamemo in smo do dna duše pre-
pričani, da je sicer Božja previdnost
ustvarila Avstrijo v sredini Evrope,
da naj Avstrija kaže, kako se lahko na kato-
liški podlagi bratijo različni narodi. Nikakor
pa se ne moremo prepričati, da bi Bog hotel
Slovence uničiti. Čisto nasprotno!! Zdrava
avstrijska politika zahteva celo, da se Slovenci
varujejo in ščitijo in sicer to zahteva čisto
jasno in nepobitno! Za **Avstrijo** je dobro in
potrebno, da Slovenci ostanejo kar so! Sledeči
slučaj nam bo to prav z bakljo osvetlil.

L. 1848 so se uprli tudi Lahi na Go-
riškem. Slovenski Goričani, posebno tudi v
mestu Gorici, so ostali zvesti. Zato so pa Lahi
grozili Slovincem, da jim bodo glave odrezali
ter z njihovimi glavami žogo igrali na Travniku
v Gorici.

Vidite zdaj, ako niste slepi, zgodovinski
avstrijski poklic Slovencev in Jugoslovanov
sploh! Mi smo avstrijska straža proti Laški od
Kotora gor do Pontablja! Ali ni naravnost ne-
moralno, nečuvno, veleizdajsko, ako se lastna
straža ob tako nevarni in vendar tako
važni meji zaničuje, zasmehuje, tepe; ne samo
to: ako se izvije tej cesarju tako zvesti

predstraži edino orožje, kar ga ima,
namreč slovenski jezik, in se vrže to orožje
sovražniku pred noge, da sovražnik kolje domo-
vinsko stražo! Ali se ni po Goriškem, po Trstu,
po Istri od zgoraj italijanščina širila, s silo
širila? Ali se na koroško-laški meji ljudstvo od
Beljaka do Pontablja ne ponemčuje? Ponemče-
vanje na Koroškem je imelo samo en uspeh:
Ljudstvo, ki odpada, postaja socialdemokratsko
v masah! Vlada tega ne ve, ampak mi to vemo
predobro! V Celovcu, v Št. Rupertu, v Beljaku
je vse delavstvo, ki večinoma pride iz slovenskih
krajev, okuženo. Značaja ni več! V slovenski
posodi se jim je pouk in izobrazba odrekla. V tuji
je pa Slovenec nesposoben jo sprejemati. Iz tega
sledí z neizprosno logiko sledeče: Slovensko ljud-
stvo, osobito koroško, vidi v uradništvu, v vladi
neko tujo silo, kateri ni kos! Da je vlada
in uradništvo s svojo nemščino ljudstvu in na-
ravi ljudstva tuje in zoprno, za to je najboljši
dokaz to-le: Samo enkrat naj na pr. deželni
predsednik ali kak okrajni glavar govori na kaki
naši prireditvi ali sploh med ljudstvom slovenski,
tako naj najde odmev v srcu ljudstva in slovensko
srce se bo navdušeno žrtvovalo za domovino! Po-
izkusite enkrat!

Ker ljudstvo v svoji duši nosi po vseh
kolodvorih, sodnijah, uradih, davka-
rijah ta strah in ta zoprno čut zoper gospodo,
se mora iz tega razvijati nezaupanje do lastne
vlade in nazadnje do Avstrije sploh! Kako naj
pa potem Avstrija zahteva ljubezen Slo-
vencev do Avstrije, ko zaupanja do njenih
zastopnikov ni? (In tega zaupanja ni, to zapišemo
s polno zavestjo!)

Ali ne veste, da je prvi pogoj in edina pod-
laga ljubezni le zaupanje do tistega, ki ga naj
ljubimo?!

Iz tega pa sledi pretresljivo dejstvo: Tisti,
ki bi bili v prvi vrsti poklicani vzgojiti Slo-
vence za Avstrijo ter tako ob meji Avstrijo va-
rovati, ruvajo ravno s tem, da slovensko ljudstvo
zatirajo, proti Avstriji sami. Morda se to še en-
krat bridko maščuje! Vsak otrok ve ob naši
meji, kako nestrpno se Lahi pripravljajo na bo-
doče dogodke!

Videant consules!

Koroške novice.

**Vabilo na skupno romanje udov Mariji-
nih družb** (za dekleta na Koroškem) na Malo
gospojnico 8. kimavca t.l. na Žihpolje. Božja
služba ob 9. uri in popoldne ob 1/2 2. uri litanije.
Pri dobri udeležbi, vsaj okoli 20 udov, naj pri-
dejo z bandero in bo ob 1/2 9. uri slovesni sprejem.
Fr. Muhl, župnik.

Grozen, nezaslišán škandal! Učitelj Ma-
rinič je nastavljen v Št. Janžu v Rožu! Službo ima med slovenskim ljudstvom, živi od
slovenskega davka, poučuje v šoli, ki je zi-
dana s slovenskim denarjem, poučuje slo-
venske otroke slovenskih starišev, je po noči
in po dnevu obdan od Slovencev, moral bi
torej skrbeti za izobrazbo slovenskega ljud-
stva! Ta čudak je pri veselici požarne brambe,
ki je sestavljena iz Slovencev in ki ima na-
men slovenske hiše ščititi, rekel: Ta požarna
bramba naj brani nemške Rožane pred
Slovenci! Bržkone bodo odslej vodo špricali bram-
bovci na Slovence namesto v ogenj! Prokleta
nemčurstvo! Z našim denarjem, z našimi fanti
naj vodimo boj proti domačiji! Sveti Janez, naš
patron, varoval si nas pred Turki, varuj nas še
takih ljudskih vzgojiteljev!

Št. Lipš. (Nezadovoljni smo.) Dan-
danes je že vseprek s šolo nezadovoljno. Radi-
kalcem je še veliko preveč verska, ker bi radi
krščanstvo že v otrocih uničili. Nemcem in hu-

dim nemškutarjem je še slovenski verski nauk ali katekizem v šoli na potu, radi bi imeli šolo že davno tako nemško kakor v samem Berlinu. Jezijo se na slovensko stranko in duhovnike, kakor da so ti krivi, da ni že deca vsa ponemčena, da nima ponemčevanje pravega uspeha. Mi pa, ki krščansko in narodno čutimo in mislimo, smo nezadovoljni, ker vidimo, da šola nima dosti ali celo nič verskega duha, ne poda otrokom, vsaj ne dosti, globoke verske vzgoje, trdne podlage za krščansko življenje, pa da se v šoli nemščina, tujka, kakor oblastna gospodinja oholo šopiri, naša nam mila slovenščina pa je v zadnji kot potisnjena. Vkljub pritožbi pusti oblast še zmirom g. Heuchelna, pruskega Nemca in luteranca, tukaj — v čisto slovenski župniji. Dokaz, kako spoštuje oblast naš verski in narodni čut. Kako malo ima že naše ljudstvo zaupanja na oblast, kaže govorica: Ta učitelj — kot tujec, nezmožen jezika in miren človek — nam vsaj škodovati ne more toliko, je še boljši morda kot drugi?! Tako uči šolska oblast sama ljudstvo spoštovati šolo!! Ljudstvo pravično misli: Nezmožen učitelj je boljši kakor sovražnik. A šolska gospoda je kriva, če ljudstvo misli: Če nezmožnega učitelja odpravimo, nam pa sovražnega pošljejo, oblasti ni za uk, vzgojo, ampak da nasprotuje krščanskemu slovenskemu ljudstvu. Naš nadučitelj velja za trdnega narodnjaka, pa kako je z verskim in narodnim značajem šole? Tukaj je v navadi šolska maša v petkih od velike noči začenši. K tej mora seveda po postavi otroke en učitelj voditi. Toda nam nikakor ni zadosti, da se otroci v cerkev vodijo, ampak hočemo, da se zgodaj navadijo, spodobno in pobožno se udeleževati božje službe. Najboljše in najlepše je, če otroci vsaj pri svoji šolski maši lepo pejejo. V ta namen so dobili tudi „Otroški Prijatelj“. Celo naučil jih je že pred letom gosp. Heuchel mašne pesmi. In zdaj čujte! Na koro zapojejo: „Jezus male k sebi kliče“, otroci doli pa — molčijo trdovratno, vse tiho in mrtvo, nobene udeležbe! To je še bolj čudno, ker se je pri nas že precej udomačila navada, da se tudi ljudje doli v cerkvi oglašajo pri petju. Bila je cesarska maša na cesarjev god, oba učitelja z otroci sta bila v cerkvi. Na koro se oglasi organist sam (pevci niso plačani in v delavnikih po letu ne utegnejo priti, tudi niso blizu): „Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!“ Samo par otrok se je boječe oglasilo, pa hitro zopet utihnilo. Kaj je to? Šola ne spolnuje dosti ne verske, ne narodne (saj ni samo nemška, ampak vendar tudi slovenska, ali kaj pomeni „utrakvistična“, t. j. na oba kraja??), ne patriotične (avstrijske) dolžnosti. Naše ljudstvo je vendar živo, vneto, nikakor mrtvo! Po pravici torej rečemo, da šola je nekaka truta mora (mrtvilo), ki duši otroke na prsih, da jim zaduši v srcu vzlet duha, navdušenje, pesem, molitev, pobožnost in celo ljubezen do cesarja! Če bi župnik dovolil, da bi se učitelj s šolarji v cerkvi z nemščino postavljali, a potem bi šlo; ker ne sme nemško biti, pa vse, pobožnost in patriotizem v duši zamre. Tedaj samo ljubezen do nemščine in nič verske vneme, nič ljubezni do cesarja?! Kakor bi rekli: „Mi smo Nemci, samo za nemščino nam je srce vneto; vse drugo nam ni nič; cesar je samo vladar in oče Nemcev, nič Slovencev, slovensko še moliti (Bog ohrani — obvari) ni treba za cesarja“. Vprašal bi ponižno: Čemu šolska in cesarska maša, verska vzgoja, pobožno petje in cesarska pesem ter pesem sploh, če se vse skazi samo s trdovratnim in mrzlim molčanjem?? Tako nemški duh v šoli in nemškutarija sploh že v deci vse blago in veliko zamori. In mi naj bi ne bili temu duhu, nemškutariji skrajno sovražni?!

Prilepljanje „narodnega koleka“ se smatra le tedaj kaznivo — tako nas opozarja prijatelj — če je pritisnjen na sprednji, to je naslovni strani zgoraj poleg cesarske znamke. Pritiskujemo torej narodni kolek ali vzadaj, ali pa na za popis dopuščeni polovici dopisnice.

Velikovec. (Javno vprašanje c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Celovcu.) Podpisani si usojuje vprašati c. kr. deželni šolski svet, **kedaj bo rešil** pritožbo zoper odlok c. kr. okrajnega šolskega sveta v Velikovcu, s katerim so se prepovedale na tukajšnjih mestnih šolah slovenske veroučne knjige, katera pritožba se je vložila že meseca junija l. 1905? Kedaj bo dobil podpisani nazaj katekizme, ki so deloma že od tedaj shranjeni pri velikovškem okrajnem šolskem svetu in pa v katedru 3. deškega razreda? Te knjige so po večini osebna lastnina podpisane. To vprašanje si usoja staviti v 20. stoletju v najbolj napredni avstrijski, t. j. koroški deželi

Jožef Dobrovc, kanonik.

Grebinj. (Blamaža.) Ostudno, naravnost nesramno gonjo so začeli nekateri nemškutarji Grebinjčani zoper kupljeno gostilno. Zato se pa tudi vedno blamirajo. Prva blamaža je bila, ko

jih je zastopnik sorgendorfske pivovarne razkrinkal zaradi pogodbe, katero je po bujni domišljavosti grebinjskih nemškutarjev sklenila velikovška posojilnica s č. g. P. Kayserjem v Trgu zaradi Antonijevega piva. Uradnik grofa Thurna se je sam zgražal nad tako lažnivostjo. Kaj ne, Grebinjčani: „Deutsch reden, heißt wahr reden“! Kmalu bo nastal pri Slovencih pregovor: „Laže kakor nemškutar.“ Druga in še večja blamaža je, da se je izvolil pri v nalašč zato sklicani izredni občinski seji odsek treh nemškutarjskih odbornikov, namreč pragermanov dr. F. Maruschitz, A. Plasnig in A. Manner, ki naj poizvedujejo, odkod ima posojilnica pravico izvrševati pri Hornerju gostilniško obrt. Teh treh pač ne bomo vprašali, ali sme posojilnica izvrševati omenjeno obrt ali ne. Kdo izvršuje do nastopa najemnika gostilniško obrt pri Hornerju, bodo Grebinjčani že izvedeli pravočasno. Grebinjčani, častitamo vam na teh dveh blamažah! Komaj čakamo, da nas bode te presenetili s tretjo, zakaj „v tretje gre rado“. Le tako naprej! Vedno bolj vas spoznavamo. Za blamaže in posledice vaše barbarške gonje se le lepo zahvalite vsemogočnemu ljubljencu Mannerju in nemškemu (?) Marušiču! Slovenci pa vemo, kaj nam je treba storiti. Čas, ko so nas nemški grajski valpeti topli z bičem, je minul.

Velikovec. (Enkrat za vselej) naznanja podpisana „Hranilnica in posojilnica“ vsem c. kr. in drugim uradom, da je c. kr. deželno kot trgovsko sodišče v Celovcu že l. 1906 registrovala samo: „Hranilnica in posojilnica v Velikovcu r. z. z. n. z.“ in nič drugače. Torej se tudi drugače ne more naslavljati dopisov namenjenih omenjeni zadrugi, kakor edino s slovenskim besedilom, kar ima tudi praktičen pomen, da se namreč na ta način more onemogočiti vsaka zamenjava z nemško zadrugo „Spar- und Aushilfsverein“. To naj blagovolijo sl. c. kr. uradi vzeti na znanje, ker dopisov drugače naslovljenih podpisana zadruga ni dolžna sprejemati.

Jurij Čarf,
načelnik.

Jožef Dobrovc,
odbornik.

Velikovec. (Huzarji,) ki so prenočevali od dne 25. na 26. avg. v „Narodnem domu“, so v podstrešju nad konjskim hlevom, kjer je polno suhe krme, kadili. Opozarjamo merodajne oblasti na to.

Velikovec. (Suša) vlada v Ciril-Methodovi pušici v „Narodnem domu“. Žalostno, pa resnično! Pred skupščino v Boh. Bistrici smo nabrali v enem letu nad 300 K, katere smo porazdelili med družbo, šentjakobsko in šentrupertsko šolo. Po Boh. Bistrici, torej v dveh letih, pa še 30 K ni padlo v nabiralnik. Kdo je kriv, in kdo je daroval?

Velikovec. (Odgovor „Korošču“.) Zadnji „Korošec“ se zgraža nad tem, da v našem „Narodnem domu“ bojkotiramo vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda. Res se je to godilo do lanske skupščine v Ptuj. Ko se je pa lani volil v vodstvo tudi č. g. župnik M. Ražun, smo smatrali to nekako zopet za zbliznanje, in se je naročilo za „Narodni dom“ poleg vžigalic „V korist obmejnim Slovincem“ tudi družbinah. Ako pa slednjih po skupščini na Jesenicah zopet ne bo v „Narodnem domu“, naj potrkajo na svoja prsa tisti, ki so krivi!

Škocijan v Podjunj. (Razno.) Minoli ponedeljek, dne 30. vel. srpana, sta si podala roki v nerazdružljivo zvezo Jožef Ročičjak, pd. Komar v Mali vasi in Elizabeta Ražun, pd. Erjakova iz Gorečevasi. Cerkevni obred je izvršil v škocijanski župni cerkvi nevestin brat, vč. g. župnik Mat. Ražun. Običajno gostovanje se je vršilo „pri Ruš“ v Zamožnivasu. Mlademu paru kliče mo: Bilo srečno! — Na oklicu sta še Janez Kačnik, pd. Pelcar v Malivasi in Marija Mori, pd. Murkova iz Št. Lovrenca. — S tem dobi Malavas, ki šteje štiri posestnike, tekom leta dni štiri mlade gospodinje. — V torek, dne 31. vel. srpana se je slovesno zaključila šola s šolarsko mašo, ter se pričele dvemesečne počitnice. — Došli so k nam vojniki na običajne orožne vaje.

Medgorje. (Odlikovanje organista.) Zgodilo se je na dan sv. Jerneja v cerkvi po sv. maši. Pred oltar je stopil naš dolgoletni zasluzni organist gosp. Jurij Drobilnik. Isti je rojen dne 9. aprila 1828, je torej star 81 let. Od svojih starišev je bil namenjen za študije, da bi postal duhovnik. A moral je od šole nazaj na svoj dom. Od leta 1845 je isti opravljal službo organista in pevovodje. Ob enem je oskrboval orglanje v fari Podgrad, a za to tam ni žel veliko hvaležnosti. Od leta 1850 je bil odlikovanec po 6 let občinski tajnik, od leta 1864 prvi zasilni ljudski učitelj do leta 1879. Isti je še vedno samskega stanu, in neomadeževan živi v svoji fari. Isti pozna veliko cerkvenih in narodnih pesmi, katere zna vse na pamet. Gosp. nabiralju pesmi Oskarju Dev-u iz Kranjskega je zapel slavljene 93 takih pesmi. Od leta 1881

je posestnik gostilne p. d. Martinca v Habru. Po kratkem nagovoru so domači gospod župnik prebrali pohvalni dekret od visoko čast. knežškofijstva, v katerem se ga hvali kot velikega dobrotnika naše farne cerkve. Ob enem so prebrali odlok okr. glavarstva, po katerem se mu je podelila častna kolajna za 40 letno zvesto službovanje od deželne vlade v imenu presvetlega cesarja. Isto so mu pripeli ob navzočnosti preč. g. vizitatorja iz Grabštanja med petjem cesarske pesmi. Sklepni del slavnosti se je vršil v župnišču in na večer v njegovi gostoljubni hiši. Živel še mnogo let!

Bistrica pri Pliberku. (Požar) je uničil dne 24. avg. ob 1/2 l. uri ponoči umetni mlin g. Štefana Kraut pd. pri Kilu na Bistrici. Poškodovanec je bil deloma zavarovan. Škoda znaša 40.000 kron. Upamo, da se mlin še letos pozida.

Šmihel pri Pliberku. (Nova šola.) Že čez 10 let se pripravlja nova šola, a letos se je uresničila. Stala bo približno 10.000 kron. Davkoplačevalci bodo to precej občutili. Razdelile pa se bodo šolske naklade na več let, dokler ne bo poplačana cela svota, za katero da dežela brezobrestno posojilo.

Sveče v Rožu. (Ustanovni shod „K. sl. d. društva „Kočna“ v Svečah) je nepričakovano sijajno uspel. Udeleženci so bili iz vseh strani, kakor iz Bilčovsa, Št. Jakoba, Št. Janža itd. — gotovo čez 300 ljudi. Zborovalna dvorana je bila s slovenskimi trobojnicami okinčana in v sredi na steni med zelenimi vencji je visela podoba prvobornitelja Koroške — rojaka Svečana — Andreja Einspielerja. Shod se je vršil docela dostojno in mirno. Nekaj Faustovih odposlancev je bilo sicer tudi videti, toda morali so molčati v oči gled tolike množice ljudstva. Pa se bistriški gospodje vendar nas tudi bojijo, posebno pa še Kranjcev, je znamenje, da so za to zborovanje — kakor se je govorilo, naročili še tuje žandarje, ker so bili domači trije premalo. Zares značilno za bistriško gospodo!!! Kot prvi govornik je nastopil g. Fr. Terseglav, znani organizator mladine iz Ljubljane. V vznesenolepih in logično-premišljenih besedah govoril je o izobrazbi, ki je potrebna našemu ljudstvu. Prava izobrazba pa je mogoča samo v krščanskem društvu, kjer se naj napeljuje ljudstvo do poštenosti, dela, varčnosti in vztrajnosti. Drugi govornik je bil veleč. g. dr. Janko Arnejc, ki je v prav poljudnih besedah — bilo je tu pa tam tudi kaj smeha vmes — razkazoval potrebo združenja, kjer se naj kuje značaj, ki se nikogar ne boji, in kjer se goji ljubezen do rodne zemlje. Rožan mora ostati Rožan — Slovan — sam gospodar na svoji zemlji. Toplo je priporočal vsem vstop v društvo, ter je še posebno prosil krščanske matere, naj napeljujejo svoje otroke k varčnosti. Ravno zato se je ustanovilo tudi „Čebelico“. — Naš shod so posetili tudi vrli jeseniški tovarniški delavci z g. Fr. Čebulom na čelu, ki je imel nazadnje ognjevit nagovor na delavce, kjer jim je priporočal izobrazbo kot samopomoč v sedanjem boju. Vsa čast gre tamburaškemu zboru, ki je prvičkrat svojo nalogo prava izborna rešil. V odboru so sami pametni možje in fantje. Društvu je ta dan pristopilo 120 članov. Sedaj pa na delo vsi in oklenite se prav tesno našega društva! Rožani, na krov!

Sveče v Rožu. Kat. slov. izobraževalno društvo „Kočna“ v Svečah izreka tem potom javno zahvalo slavni posojilnici v Št. Janžu v Rožu za velikodušni dar 30 K in veleč. g. R. Tojnkotu, provizorju na Obirskem, za poslanih 20 K. Bog plati!

Podljubelj. (Igra.) Vesel dan smo imeli v nedeljo v Podljubelju. Ob ogromni udeležbi, kakoršne še skoraj nismo imeli v „Domu“, so vrli naši igralci in igralke prvičkrat na koroških tleh predstavljali „Cigane“. Uloge so bile v pravih rokah, pričeni od majhnega ciganskega otroka, ki je kričal kakor na povelje, gori do nedosegljivega Brenka. Iz navdušenega ploskanja, ki je sledilo vsakemu posameznemu dejanju, je bilo razvidno, kako zelo je ugajala predstava radovednemu občinstvu. Raditega se igra v kratkem priredi še enkrat; čas se bo pravočasno naznanil. — Pri tej priliki se moramo dotakniti tudi nečednega postopanja borovskih nemškutarjev napram našim lepakom. Mi redno kolekujemo naša naznanila na okrajno glavarstvo in imamo stroške, nemškutarjska fakinaža pa nam trga svojevoljno naše lepake. Nočemo še za enkrat klicati oblasti na pomoč, ker itak vemo, da se jim pod vladjo g. Grabmayrja ne skrivi las na glavi. (Zgled: Sele!) Povemo jim samo to, „kakor oni nam, tako mi njim“. Klin s klinom. Je itak dvomljivo, če ti ljudje tako vestno naznanjajo oblastem svoje plakatiranje, kakor mi.

Borovlje. V nedeljo sem gledal dolgega občinskega tajnika Papp-a, kako je v svoji železnokapeljski jezi trgal plakate za podljubeljsko

predstavo raz zid. Vprašamo tukaj, kdo mu je dal to povelje, ali je delal iz lastnega nagiba? Te reči uganjajo navadno samo poulični pobalini, tako, da se moramo res čuditi, kako se je gosp. Papp ponižal s svojim nastopom med tako družbo.

Libeliče. (Zahvala.) Slavna hranilnica in posojilnica na Suhi je od svojega čistega dobička darovala za našo novo šolo podpore 150 kron, za kar se ji tem potom pristrčno zahvaljujemo.

Krajni šolski svet Libeliče,
dne 29. avgusta 1909.

Načelnik: *Mihael Kramer.*

Št. Tomaž. (Prodal) je svoje posestvo Anton Morri pd. Jakob v Rogarjivasi. Dobil je kakih 8000 K. Da bi le novi posestnik bil dober sosed!

Št. Tomaž. (Oslovski kašelji.) Dne 20. m. m. so tukajšnja šola letos že v drugič zaprli. Sedaj zavoljo oslovskega kašlja. Šola bo zaprta do vseh Svetnikov!

Št. Tomaž. (Vizitacija.) Prejšno soboto so prišli k nam mil. g. prošt iz Tinj na vizitacijo. Pa glej! En dan prej se je morala šola zapreti zavoljo „oslovskega kašlja“. Toda v kljub temu „oslovskemu kašlju“ so vendar prišli prostovoljno v cerkev trije šolarji, ki so kot zastopniki vseh šolarjev bili izpraševani iz krščanske nauka. Dobro so odgovarjali. Posebno deklica iz prvga razreda, Terezija Zechner pd. Krautova iz Čilberga, je tako lepo in pogumno odgovarjala, da so jo mil. g. prošt posebno pohvalili. Drugače ni bilo nobene nesreče.

Trdnjvas. (Cerkveni shod.) Pri nas v Šmarjeti se res vsako leto, če je lepa ura, prav veličastno obhaja žegnanje. In tako je bilo tudi letos, v nedeljo po Veliki Gospojnici. Pranganje po hribčku okoli šmarješke cerkvice je tako lepo in ginljivo, da ni čuda, če se ga udeleži veliko ljudi od blizu in daleč. In potem to cerkveno petje! Sicer imamo le malo cerkvenih pevcev, toda so tako izurjeni, da pod spretnim vodstvom organista g. Karnerja povsod le hvalo žanjejo. Pri obhodu so vmes godli tudi godci iz Žrelca v povečanje te cerkvene slovesnosti. Devic tudi ne smemo pozabiti; bila jih je letos dolga vrsta pri pranganju. Vse je na nje gledalo. Po maši so lepo zapele in voščene sveče darovale. Ker se je to nedeljo ob enem obhajal tudi rojstni dan našega presvetlega cesarja, se je ob sklepu zapela zahvalna in cesarska pesem med streljanjem s topiči. Zares, to je bil lep dan Gospodov! Bog daj, da bi ga vsi v zdravju obhajali tudi prihodnje leto!

Škocijan v Podjuni. (Občni zbor bralnega društva.) Dokaj domačinov in tudi nekaj tujcev se je zbralo v nedeljo, dne 22. m. m., popoldne „pri Rušu“, da prisostvujejo obnemu zboru. Lepo se je izvršil obširni spored. Govoril nam je najpoprej g. Ivan Starc o šolstvu v Slovincih. Naš prijatelj, g. Fran Vastel, je v duhu ponovil svoje letošnje potovanje na shod hrvaško-slovenskih dijakov. Domači gosp. župnik V. Poljanec je razložil trenutni politični položaj. — Vršilo se je poročilo odbora o delovanju v preteklem letu, ki se je vzelo na znanje in odobrilo. Volitev odbora je naklonila po večini breme dosedanjim odbornikom. Predsednikom je bil izvoljen gosp. župnik V. Poljanec. Po lastni želji iz odbora izstopivši g. P. Vunček je bil na predlog gosp. župnika soglasno izvoljen prvim častnim članom. — Sledil je težko pričakovani srečolov. Lovilo se je prav različno; napravljaj je veliko veselja, pa tudi veliko jezice; — s srečo je že tako! — Petje družbenega pevskega zbora in — šestletna ljubljanka nas je spravila v „židano“ voljo, navzlic kljubovanju hudomušnega dežka.

Prevalje. (Veselica.) Zopet smo imeli vesel dan. Letna veselica, katero je priredilo dne 22. m. m. naše dično delavsko društvo, se je nepričakovano dobro obnesla. Vkljub hudournim oblakom se je zbrala ogromna množica ljudstva od blizu in daleč na vrtu g. Kristana. Ker se je vsul gost dež, smo se morali preseliti v zgornje dvorane. Tu je društveni tajnik došle goste tople pozdravil. Nato je izborni govoril veleč. gospod Janez Hornbök, kaplan iz Pliberka, o velikem pomenu varčnosti v verskem, narodnem in gospodarskem oziru in o načinu, kako treba varčevati. Po slavnostnem govoru nas je zvalilo smehljajoče se solnce zopet na vrt. Tu so naši izborni diletantje uprizorili igro „V Ljubljano jo dajmo“, v kljub pičlemu pripravljanju v splošno zadovoljnost. Posebno hvalo zasluži med vsemi seveda tudi to pot hudomušni Abraham. Kajpa da ne smemo pozabiti tudi naših vrljih tamburašev, ki so vrolo svirali in nam dvigali srce z ubranimi

glasovi drobnih tamburic. Srečolov in šaljiva pošta sta povzročila obilo smeha, in morda tudi malo prtajene jezice, ker ni mogel vsakdo sreče uloviti. Končno se javno zahvaljujemo vsem dobrosrčnim osebam, ki so priskočili z darovi društvu na pomoč in tako povzdignili sijaj veselice, kakor č. g. župniku Kesnarju, č. g. Tojnkotu, gospi Vežjakovi, gg. Peravicu, Čebulu, Gostenčniku, Mačiču, Jansekoviču, Rennerju, Kristanu, Pečniku in drugim.

Žrelc. Tabernakelj pri stranskem oltarju nam je g. J. Goleš, pozlatar in podobar v Celovcu, zelo lepo in okusno prenovil. Istotako je popravil okvir za podobo presv. Srca Jezusovega, pred katero se zelo radi zbirajo udje novoustanovljene bratovščine. Da bi le ne zmanjkalo našemu g. župniku dobrotnikov, da bi mogli našo izborno lepo cerkev med slovenskimi lipami osnažiti prahu in prevleči z novim bleskom.

Hodiše. (Pogreb.) Na dan 14. vel. srpana t. l., ob 1/2 10. uri dopoldne, smo zaslišali žalosten glas zvona od Šmarjete, ki nam je naznanjal novico, da se je naš vrlji in pošteni mož, Jakob Sabotnik pd. Dvornik, ločil iz tega sveta. Kako je bil mož spoštovan, nam je pokazala velika udeležba pogreba. Od več sosednih župnij so mu prišli k pogrebu. Pogreb je bil dne 16. m. m., ob 9. uri dopoldne. — Rajni mož je bil vse časti vreden, neustrašen narodnjak, veren in značajan mož. Bil je tudi več let cerkveni ključar, občinski odbornik in predsednik pevskega društva „Zvezda“ v Hodišah. Zato so mu pevci prišli vsi k pogrebu in zapeli nagrobnico. Tudi lep venec je rajnemu društvu položilo na gomilo. Č. g. Janez Šporn, domači župnik, je govoril na grobu rajnega lep govor. Ni bilo človeka pri grobu rajnega, da ne bi se solzil.

Sv. Višarje. Meseca avgusta je bilo tukaj jako lepo vreme. Imeli smo sicer večkrat nevihto, ki pa navadno ni dolgo trajala in vselej zapustila najlepši razgled. Romarjev in turistov je bilo vsak dan najmanj do 100, ob sobotah in nedeljah tudi pet- ali šestkrat toliko. Med romarji se je opažalo tudi precej gospode iz Kranjskega, iz Češke in Poljske kraljevine. Nenadoma veliko romarjev smo videli razven na Vel. Gospojnico, na 10. in 12. binško nedeljo, kakor tudi na angelsko nedeljo, tako da je bilo v tem mesecu nad 5000 obhajanih. Dne 8. avgusta je prišla procesija iz Št. Vida pri Ljubljani, ki je napravila sprevod z lučicami. Procesijo je vodil č. g. župnik in tamošnji cerkveni zbor je prekrasno prepeval po večernicah in zjutraj pri sv. maši. Na dan sv. Roka je prišlo iz Jesenic 180 romaric, večinoma od Marijine družbe, pod vodstvom novega župnika in treh drugih duhovnov; osem dni pozneje pa je počastila mater božjo Marijina družba iz Kranjske gore. Sploh prihajajo iz Kranjskega, Štajerskega in Goriškega kaj radi in pogostokrat romarji, bodisi v posameznih grupah, bodisi v procesijah, medtem ko se o Koroški to ne more trdit, kajti letos so prišle s Koroške še le tri procesije, in sicer ena iz Podjunske doline in skupna procesija iz Kostanj, Št. Jurija, Škočidola in Zile, katero so spremljali štirje domači duhovniki, ter procesija iz Žrelca. Tujih duhovnov je bilo letos na Sv. Višarjah že čez sto.

Lipa pri Rudi. (Poučno zborovanje.) V nedeljo, dne 22. vel. srpana, je imelo izobraž. kmetsko društvo za Št. Peter in Rudo tukaj svoje mesečno zborovanje. Govorniško nalogo sta izborna rešila g. Ante Gril iz Podlipe (govoril je o oderuški ogrsko-bosenski agrarni banki, o trgovinski pogodbi v balkanskimi državami ter o davčni reformi) in č. g. Dobrovc iz Velikoveca (o kmetskem vprašanju). Gospodična Micika Žihar je navdušeno deklamirala Gregorčičevo pesem „Kmetški biši“, za kar je žela vsestransko pohvalo. Žihar je bila gojenka Velikovške „Narodne šole“. Tudi so nastopila prvokrat naša dekleta kot igralke ter nam izborni predstavljale igro „Zakleta soba v gostilni pri Zlati goski“. Pripomniti moramo, da je bilo zborovanje ob skrajni narodni meji, in je torej tem večje važnosti, to je dokaz, da naša misel prodira povsod, koder smo še Slovinci, tudi ob skrajnih mejah.

Iz Dobrega polja pri Mariji na Zili. (Sreča v nesreči.) V nedeljo 22. avgusta se je vnela ob 11. uri dopoldne pri županu Gajlerju pd. Egnerju v Droboljah stelja, in sicer sama od sebe, ker je bila mokro spravljen v listnjak in se je tam segrela. Sreča je bila, da so bili ljudje naglo pri roki in so pogasili. Bil je v Dobrem polju namreč ravno sejem. Prihitela je tudi požarna bramba iz Drave. Dobro so služile tudi ročne brizgalnice, ki naj bi si jih ljudje več

oskrbovali. Priporoča se, ne navoziti preveč stelje na kup, posebno mokre ne, ker se prične pariti in kuhati in se navsezadnje lahko vname.

Šmihel pri Pliberku. (Kranjski „Korošec“ jaha na „obmejnih Slovincih“.) Iz Kranja prihaja vsak drugi teden malo znani listič, ki se vzlic temu imenuje „Korošec“, akoravno se poraja na Kranjskem. Neki dopisunček tega lista se je spomnil na naše izobraževalno društvo in se huduje nad njim, ker si je založilo narodni kolek: „Obmejnimi Slovincem v pomoč“. Naše društvo pa ima na razpolago tudi kolke C.-M. družbe in kolke za „Slovenski Korotan“. Prva vrsta narodnega kolka pa je dopisunu že tako zelo razdražila živce, da je popolnoma pozabil poročati svojemu lističu drugi dve vrsti narodnega kolka, ali pa mu je bilo vse „klobasa“, ali ve kaj o tem, ali ne? Pisati je moral in dajati Šmihelčanom svoje „duhovite“ nasvete. Opominja, svari in roti Šmihelčane, naj se vendar ne dajo tako zelo „farbati“ in ne kupujejo tistega narodnega kolka, katerega dobiček se uporablja v pomoč obmejnimi Slovincem, torej tudi — Šmihelčanom samim. Svojo duhovitost pa je moral še dokazati s tem, da udriha po „Slov. kršč. soc. Zvezi“ in po „Narodnem domu“ v Rožeku (!) in Velikovcu, ker se tam rabijo in razprodajajo vžigalice „Obmejnimi Slovincem v pomoč“. Gostiln pa, v katerih se razpečavajo „Südmarkine“ vžigalice, seveda ni videl in tudi ni imel „dobrih“ nasvetov za kupovalce teh vžigalic, ki se razprodajajo v največjo škodo Slovincem. Hic Rhodus, hic salta! Sicer pa tako vemo, kam pes taco moli. Čudno se nam zdi, da si dopisun še upa pristavljati besede „Viribus unitis“ (Z združenimi močmi) po tako razdiralnem „narodnem“ delu. Da, šli bodemo združeni v narodni boj, pa ne s sejalcem razpora in z grobokopi koroških Slovincem, ampak z ljudmi, ki res delajo, veliko delajo za povzdigo in ojačenje vernega slovenskega koroškega ljudstva! Naivno-zlobne nasvete „Korošcevega“ dopisnika pa najodločneje odklanjamo in mu zatrjujemo, da bodemo od zdaj naprej kupovali tembolj narodni kolek „Obmejnimi Slovincem v pomoč“, zlasti zdaj, ko so skupščinarji C.-M. družbe tako zelo žalili naše zastopnike na Jesenicah in odbili skupno delovanje z voditelji slovenskega koroškega ljudstva. Zdravstvuj „Korošcev“ dopisunček!

Zavedni šmihelski fantje.

Škoda je sicer prostora in črnila, odgovarjati na „Korošceve“ bajke. Vendar pa prinesemo ta čeravno obširen glas iz ljudstva v celoti, da pokažemo resnično naziranje našega ljudstva. Kar se tiče pa omenjenega dopisa, ki smo ga tudi mi čitali, pa ga razumemo tako, kot bi si šmihelsko izobraževalno društvo bilo založilo lasten naroden kolek. Ker misel ni slaba, se že zna zgoditi, da jo tudi uresničimo — pa pazili bomo, da gotovo pozabimo prositi za to dovoljenja pri gospodi okrog „Korošca“. — Šmihelčani, pa vsi drugi Slovinci! Zelo močno se kupuje naš kolek „Obmejnimi bratom v pomoč“, pa še ga imamo dovolj. Mladenci, mladenke, pridno vsi sezite po njem!

Op. ured.

Marija ob Zili. (Ogenj ob cerkvi.) Ob polnoči od 29. do 30. avgusta, od nedelje do ponedeljka, je pričelo goret gospodarsko poslopje gostilničarja Martinca tik ob cerkvi. Ogenj se je razširil takoj tudi na hleve in gospodarska poslopja župnišča, ki so stala le tri korake vstran. Šest požarnih bramb in vojaštvo iz Beljaka, kakor posebno nekaj pogumnih domačih mož, ki so prihiteli takoj v župnišče, so ubranili župnišče, ki je bilo v največji nevarnosti. Ko so jemali z oken polkne, ki so že pričele goret, so se nekateri hudo opekli, a so delali navzlic temu naprej. Neumorno so delale žene in dekleta, ki so prihitele iz vseh sosednih vasi. Hvala jim! Sreča, da ni bilo vetra, sicer bi se bil vnel najbrž tudi s škodljivimi kriti zvonik. Sumi se, da je bilo pri gostilničarju iz maščevanja zažgano. Omenimo, da se je letos — po stari navadi — na praznik cerkvene patronije — plesalo in divjalo. Bili so pri tem udeleženi sicer največ mladi ljudje iz drugih župnij, posebno dekleta, a upajmo, da je bilo to, vsaj na ta praznik, zadnji ples na Zili. V vasi je gorelo tudi letos meseca maja!

Dostavek: Nekateri kmetje, ki so imeli spravljene pridelke v župniškem poslopu, so v silni bedi ter prosijo, da bi se jim pomagalo. Dobrosrčni darovi naj se pošljejo na župniški urad Zila-Beljaka.

Žihpolje. (Strah in groza!) Po Žihpoljah krožijo čudne govornice! Nemčurji baje hočejo vsa svoja posestva prodati — Kranjcem, ki imajo, kakor se govori, štiri milijone denarja,

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena,
izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.
V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu
pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom,
iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

da pokupujejo koroška zemljišča! Prvi bo menda naš župan Lučovnik vse prodal, ker se bo posvetil popolnoma politiki, da bo na shodih ljudstvo poučeval. — Ne vemo, ali je res? — Glede govorov pa mu ni treba okrog hoditi, ker že vsi vemo, kar pove. Saj lahko gramofon pošilja.

Gospodarske stvari.

Potreba paše za živino.

(Piše France Krištof, živinorejski inštruktor v Selcih.)

Zapuščeni in zanemarjeni pašniki na mnogih krajih Koroške pričajo, da večina kmetov nima nobenega pojma, kaj pomeni pašnik za živinorejo. Kmetje pa, ki poznajo pomen pašnikov, si večkrat ne morejo pomagati, ker jim sosedje glede paše mnogokrat samo iz grde nevoščljivosti nasprotujejo in tako ostane živina v hlevu.

A vendar je paša živini tako potrebna, da brez nje ni mogoče zrediti dobre živine. Ugovarjal mi bode marsikdo, češ, jaz imam svojo živino vedno le v hlevu, pa je vendar prav lepa. To se zdi živinorejcu navidezno res skoro umnejše, vendar se temu brez temeljitih dokazov ne sme verjeti, ker samo domnevanje človeka lahko goljufa. Doživel sem sam neki slučaj, ki me je naravnost presenetil. Dva kmeta sta prodala po par volov enake starosti. Prvi jih je pasel, drugi redil v hlevu, prepričan, da je reja v hlevu boljša. Prvi je prodal vole za vprego, drugi pa jih je moral prodati mesarju, ker še hoditi niso dobro znali. Prvi voli so tehtali skoro 200 kg več in so bili tudi lepše in čednejše postave kakor drugi, ki so se krmili v hlevu. Če računaš 200 kg teže več pri paru volov, pomeni to za kmeta že jako lep dobiček, ki že nekaj zaleže. Vrh tega se hrani pašna živina skozi celo poletje le s krmo, ki bi se drugače brez vse koristi posušila, torej se vsa krma, ki bi se po leti v hlevu porabila, lepo za zimo prihrani.

A ne samo zaradi prihranka krme, ampak tudi v drugih ozirih je paša tako koristna, da se mora zanjo vsak živinorejec resno zanimati.

Živina, ki se pase in se pri tem vsak dan giblje, se utrjuje, dobi močne kosti in je dobra za uprego. Živina pa, ki stoji vedno v hlevu, ni dobra za uprego, ker se prehitro utruja in je vsled slabega zraka in plinov v hlevu podvržena mnogim boleznim.

Paša tudi drugače prav ugodno vpliva na zdravje živine. Na paši pride živina na svetlobo in svež zrak, ki sta velikega pomena za zdravje živine. Posebno dobra je solnčna svetloba in gorkota, katera zamori velikansko število raznih škodljivih gliv, ki povzročajo razne bolezni. Ob solnčni gorkoti rase živini kri, srce in pljuča morajo močneje delovati, zato pa je tudi delovanje vsega telesa živahnejše. Na prostem zunaj hleva vdihava živina večje množine svežega zraka, v katerem se nahaja več kisika, ki je za prebavljanje velike važnosti. Kar pomenjajo pri štedilniku vratca za dohod zraka, to so pri živini pljuča. Več ko prihaja k ognju zraka vsebuječega mnogo kisika, tem živahnejše gori ogenj. Ravno tako je pri živini. Čim več prihaja v pljuča svežega zraka, tem živahnejše je dihanje in pljuča postanejo močnejša in zdravjša. Potemtakem se pa tudi krma boljše prebavi pri živini, ki ima velika in zdrava pljuča, kajti velik dohod kisika povzroči boljše prebavljanje.

(Konec prihodnjič.)

Društveno gibanje.

Slovenski kršč.-soc. „Zvezi“ za Koroško v Celovcu (Kosarnska ulice št. 30) je pristopilo na novo ustanovljeno „Slov. kat. izobraževalno društvo „Kočna“ v Svecih (št. 27.)

Kotmaravas. V nedeljo, dne 5. septembra 1909, bode na Plešivcu pri Mat. Prosekarju p. d. Razaju velika ljudska veselica s petjem, deklamacijami itd., pri kateri bodeta sodelovala dva pevka zbora in udarjali tamburaši. Veselica se vrši ob vsakem vremenu, ker je prostor pokrit. Slišali smo nekoč, da se bo nabiralo za družbo sv. Cirila in Metoda. Upamo, da tega ne bo, ampak za koroško šolsko društvo.

Hodiše. „Zvezda“, pevsko društvo v Hodišah, priredi 5. septembra t. l. igro „Sanje“, pri Kramarju v Hodišah, ob 3. uri popoldne. Nadalje se bo volil nov društveni predsednik namesto umrlega g. Sabotnika. — Vabi na obilno udeležbo društveni odbor.

Žitaravas. Vabimo na Podljudeljsko slavnost, katero priredi tukajšnje kršč. soc. izobraževalno društvo „Trta“ v nalašč za to slavnost urejenih prostorih g. Rutarja v Malčepah pri Žitaravasi v nedeljo, dne 5. kimavca t. l., s sledečim sporedom: 1. Pozdrav; 2. Slavnostni govor (govori vlč. g. J. Arnuš, provizor v Pod-

ljubelju); 3. Predstava igre „Tihotapec“, katero igra 15 fantov in 3 dekleta, in sicer prvič na Koroškem. Sodeloval bode tudi pevski zbor iz Podljudelja in domači tamburaši. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina neudom 30 vinarjev. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Za pokrepčilo bode skrbela takrat gostilna g. Markoviča v Malčepah. Pričakovaje največje udeležbe od bližnjih kakor daljnih rodoljubov in rodoljubkinj, bilježi „Trta“.

Škocijan. (Odbor „bralnega društva“) izvoljen na občnem zboru dne 22. vel. srpana t. l., se je sledeče razredil: Gg. Vinko Poljanec, župnik, predsednik; Jak. Povoden p. d. Jarc, podpredsednik; Jernej Povoden p. d. Povodnov na Seli, tajnik; Jan. Picej ml. p. d. Furjanov, tajnikov namestnik; Jož. Povoden p. d. Pušnik, blagajnik; Anton Laker p. d. Kovač, blagajnikov namestnik. Računska pregledovalca: Lovrenc p. d. Hrovat in Miha Ražun p. d. Erjak. Knjižničarji: Jan. Škof p. d. Kuštrov in Jan. Tribuč p. d. Tribuč v Straživasi. Kot knjižničarsko pomočnico je odbor imenoval Anico Picej p. d. Furjanovo.

Velikovec. Dne 12. septembra se vrši mesečno zborovanje društva „Lipa“. Na sporedu je šaljiva igra „Zaklad“, govor: „Zakaj se bavijo tudi duhovniki s politiko?“ in tamburanje. Z ozirom na zanimivo igro in zanimiv govor pričakuje najobilnejše udeležbe odbor.

Slov. kršč.-soc. ljudsko društvo za Vovbre, Št. Štefan in okolice priredi v nedeljo, dne 5. sept., ob 3. uri popoldne, svoje mesečno zborovanje v župnišču. K obilni udeležbi vabi vse zavedne Slovence odbor.

V Kapli v Rožu se vrši dne 8. sept. ob 1/2 4. uri v p. d. Mesarjevi gostilni kmečki shod. Kmetje brez izjeme vsi pridite!

Dobrlavas. Na Malo gospojnico priredi naše društvo po popoldanski službi božji svoje mesečno zborovanje. Dekleta bodo igrale „Sveto Cito“. Pridite mnogoštevilno! Odbor.

Želinje. Na Malo gospojnico priredi izobraževalno društvo na Želinjah svoj mesečni shod. Začetek točno popoldne po blagoslovu. Važen narodno-gospodarski govor govori č. g. monsignor Podgorc. Nato še drugo zanimivo predavanje. Slovenci in Slovenke, pridite poslušat v obilnem številu! Odbor.

Politične vesti.

Slovenska Jednota postaja čim večja!

Rusini so izjavili, da vstopijo v slovensko Jednoto pod gotovimi pogoji! — Slovenska Jednota obsega torej Čeha, Jugoslovane, Rusine in kot je upati, bode se poljska ljudska stranka pridružila najmočnejši avstrijski stranki, slovenski Jednoti. — Sploh se razvija slovenska Jednota v veliko vseavstrijsko stranko, ki bo Avstrijo s časom na pravo pot spravila. — Saj je v Avstriji 16 milijonov Slovanov in samo 9 milijonov Nemcev. Torej je pravilno, da dobi Avstrija vedno bolj slovensko lice. Najprej je treba strgati Avstriji starokopitno nemškonacionalno krinko. — Saj je izmed 516 poslancev le 25 nemških nacionalcev. — Saj samo na Koroškem še životari in po nekaterih mestih. — Sploh je treba opozoriti na to, da je nemštvo precej okuženo od socialdemokracije. — Skoro četrtina vseh nemških poslancev, namreč izmed 233, je socialdemokratov, med tem ko med Jugoslovani sploh socialdemokratov ni! — Proč torej z nemškutarijo!

Na Dunaju so s silo zaprli nekaj čeških šol!

Seveda! — Čehom na Dunaju pač gre kakor nam koroškim Slovincem. — Nemcem groš, nam pa knof.

Avstrijski katoliški shod se je odpovedal.

Odbor izjavi, da se preloži na ugodnejši čas! Slovenci so itak že prej sklenili, da se ga ne udeležijo, a odpovedal se je zaradi tega, ker prenapetim Nemcem ni bilo po godu, da bi se v slovenskih jezikih tudi govorilo.

Naše skromno mnenje je sledeče: Katoliški Nemci naj prirejajo, kakor Čehi in Slovenci, svoje lastne katoliške shode. Kadar se pa priredi vseavstrijski katoliški shod, bi to lahko bila najimpozantnejša manifestacija katoliške misli na celem svetu, ko bi se priredila na najširši avstrijski podlagi — ne na nemški podlagi, prosimo! Naj se govori pri pozdravnih večerih in pri debatah v vseh jezikih! To bi bilo vse lahko izvedljivo, saj se vendar končne in trajne resolucije in sklepi ne delajo v petih minutah, ampak po temeljitem premišljevanju in po odborih. — „Grazer Volksblatt“ in „Kärntner Tagblatt“ bodo morali spremeniti temeljito svoje nazore o katoliški Avstriji.

Bratje hočemo biti enakopravni na celi črti, ne pa sužnji. — Sploh bi kazalo, to je treba

enkrat jasno povedati, da bi „Grazer Volksblatt“ in „Kärntner Tagblatt“ prinesla bolj točna in izvirna poročila o Jugoslovanih kot doslej. — Ne zajemajte iz zastrupljenih nemškonacionalnih virov poročil o nas, ampak omislite si že enkrat krščansko misleče Jugoslovane v svojih uredniških kot poročevalce. Med Jugoslovani se ta glasila drugače nikdar ne bodo upoštevala. — Ne v jezi, ampak iz ljubezni do velike, prave avstrijske misli smo zapisali te besede.

Književnost.

Meško v češčini. „Svetovna knjižica“ Ottova v Pragi je izdala prevod II. dela Meškovih „slik in povesti“. Morda je Meško prvi Slovenec, čigar spise je sprejela ta znamenita knjižnica. Prevel je „slike in povesti“ dr. Jožef Pata, uvod pa je napisal dr. Jan. Máchal, ki imenuje Meška priljubljenega in popularnega pisatelja. Knjižica je lična in prinaša tudi sliko našega pisatelja iz mlajših let. Zelo nizka je cena knjižice: le 60 vinarjev. Češki prevod je dokaz, kako cenijo najnaprednejši slovanski narod, ki ima Čeha in Vrhlickega, našega Meška. S ponosom in zadoščanjem lahko vzame v roke knjižico pisatelj sam, pa tudi vsak Slovenec. Dragemu pobratimu srčno čestitam. Franjo Neubauer.

Priporočujemo našim družinam
Kolinsko cikorijo.

Kaj je novega po svetu.

Otvoritev Triglavsko doma na Kredarici se vrši dne 8. septembra. Slovensko planinsko društvo je staro Triglavsko kočjo popolnoma preuredilo in znatno povečalo in tako postavilo tik pod vrhom Triglava nad triglavskim ledenikom ponosen planinski dom. Nova stavba ima svojo zidano klet, vodnjak iz betona, ločeno kuhinjo, dve obednici, skupno ležišče za gospode, skupno ležišče za dame ter 9 ločenih sobic z eno in dvema posteljama. Vsi prostori so praktično in okusno prirejeni, in krog rodoljubnih planink in planincev je oskrbel za spalne sobice prav lično pohištvo. Triglavski dom bode sedaj sploh najmodernejše urejen, udobno in navečje planinsko zavetišče v naših Alpah. Pred otvoritvijo bode ob 11. uri dopoldne v triglavski kapelici maša, ki jo bo daroval društveni odbornik č. g. Janko Mlakar. Potem se vrši blagoslovljenje novega doma, in se novi dom slovesno izroči prometu. Udeležimo se te otvoritve, ki bo združena tudi s pristno planinsko veselico, kar v največjem številu, da pokažemo, da upošteva naš narod rodoljubno delo, ki otvarja in brani najljubši naš kras, naš planinski svet.

Odstava otrok po leti je težje kakor v drugih letnih časih, ker kravje mleko mnogokrat povzroči motenje želodca in črevesja. Priporočljivo je, kravje mleko prej zmešati z redko juho „Kufek“, kar stori kravje mleko bolj prebavno in poviša njega redilnost. Po hrani s „Kufek“ dosežemo pravilno prebavo, najboljšo obrambo zoper takolimenovane poletne bolezni.

Naša „Družinska Pratika“ s podobo sv. Družine na naslovni strani je ravnokar izšla za leto 1910 in se že dobiva skoro po vseh trgovinah v mestih in na deželi. Ker pa se semtertja še dobe trgovci, ki mesto „Družinske Pratique“ vsiljujejo kupovalcem razne druge pratike, ki niti z daleka ne dosežajo naše pratike, opozarjamo naše čitatelje, da povsodi odločno zavrnejo vsako drugo pratiko in zahtevajo le našo s podobo sv. Družine. Ravnajmo se tudi v tem oziru strogo po geslu „Svoji k svojim!“ Kdor si letos omisli našo „Družinsko Pratico“, mu ne bo žal za borih 24 vinarjev. Somišljeniki, širite jo povsodi!

Za „Podljudeljski delavski dom“

so darovali:

1. Gosp. prof. Iv. Hutter v Celovcu	K 5.—
2. Neimenovana dekla v Celovcu	„ 5.—
3. Gosp. Iv. Kolenc v Celovcu	„ 5.—
4. „ M. Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu „	5.—
5.—9. „ J. Pavlin, kaplan v Čerknici, Kranjsko „	25.—
10.—11. „ Andrej Oražem v Guštanju	10.—
12. „ Mat. Wedenig, župnik v Otmanjah „	5.—
13.—22. „ dr. Janko Brejc, odvetnik v Celovcu „	50.—
23.—32. „ dr. L. Ehrlich, kn. šk. tajnik v Celovcu „	50.—
33. „ And. Sadjak, mestni kaplan v Celovcu „	5.—
34.—38. Msgr. V. Podgorc, tajnik družbe sv. Mohorja „	25.—
39.—48. Gosp. Jan. Vidovic, kn. šk. kancler v Celovcu „	50.—
Skupaj K 240.—	

Listnica uredništva.

S. d. Vidiva se v četrtek 9. IX. ob 9. uri dop. pri mežnarju na Otoku ob Vrbskem jezeru. Pridi točno!

Loterijske številke 28. vel. srpana 1909:

Trst 83 50 12 90 79
Linc 74 30 36 24 53

Rojaki, spominjajte se podljubeljskega „Delavskega doma“.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Národní šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda
v Velikovecu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l.

Plačila 24 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovecu na Koroškem.

Malo posestvo,

obstoječe iz 3/4 oralov travnikov, 1 1/2 oralov setve, 4 1/4 oralov gozda, sadni vrt, hišo z gospodarskim poslopjem, se pod ugodnimi pogoji proda. Več se izve v „Narodnem domu“ v Št. Jakobu v Rožu.

Služba organista in mežnarja

se odda v večjem trgu na Spodnjem Koroškem. Lepo stanovanje, letna plača 600 kron. Nastop 14. novembra 1909. Naslov se izve pri upravnistvu „Mira“ v Celovcu.

Čevljarski mojster v Celovcu sprejme

slovenskega učenca

v uk. Dopise in ponudbe naj se pošljejo na upravnistvu „Mira“ v Celovcu.

Letnik

1910

naše „Družinske Pratique“

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v „Katoliški bukvarni“, prodajalni „Katol. tisk. društva“, dalje v trgovinah Ant. Krisper, Vaso Petričič in Ivan Korenčan; v Trstu: prodajalna „Kat. tisk. društva“; v Celju: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik!

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan sin

v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22 v Ljubljani

BRUSNICE

kupuje za dobro ceno

J. Jacobi & Co. Dunaj, V/2

Schönbrunnerstrasse 131.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/0 / 2/0

kmečki kreditni zavod za Celovško okolico

Pavličeva ulica števil. 7

uraduje

ob četrtek od 1/2 10. do 12. ure in od 1/2 2. do 3. ure,
ob sobotah od 10. do 12. ure.

4 1/0 / 2/0

Društvo jamči za popolno varnost vlog s premoženjem vseh udov.

Odvetnik dr. Alojz Bratkovič

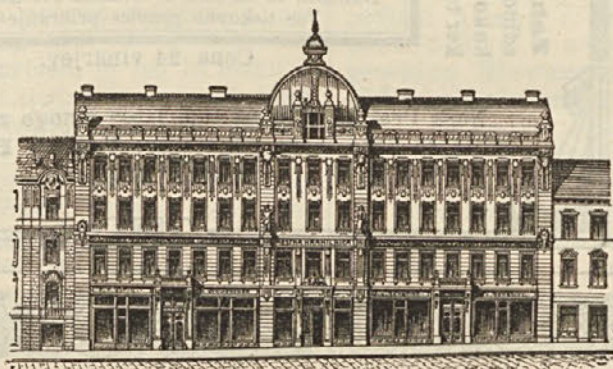
vljudno naznanja, da je otvoril s 1. septembrom 1909 svojo odvetniško pisarno v Slov. Gradcu.

Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski.

Stanje njenih hranilnih vlog znaša nad 33 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja jamči in je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Zato vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denarne vloge in knjižice se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Kdor pa plačuje 6% izposojenega kapitala, pa poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik pa more svoj dolg tudi poprej poplačati, ako to hoče. — Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Hranilnica in posojilnica se nahaja v lastni palači v Prešernovih, prej Slonovih ulicah, št. 3. nasproti frančiškanskemu klostru.

Prijatelji, prepričajte se,

da vsakdo prihrani mnogo denarja, kdor oskrbi svoj nakup raznega tkalskega blaga naravnost pri izdelovalcu-veščaku, ker le ta more vsestransko najboljšo postreči.

Specijelno izdelovanje

CEFIRI

kanafase, oksforde, šipkovine in vsakovrstne tkanine lastnega izdelka priporoča po najnižjih cenah izborna češka krščanska tvrdka

Vzorci zastoj

JOŽEF SUCHANEK,

Prva mehanična in ročna tkalnica ter razpošiljalni zavod izbornih tkanin v Novem Hradku pri Novem Mestu na Metuji, Češko.

Sprejme se

muzikalično nadarjen, 12 do 16leten fant v poučevanje na gosle, glasovir in orgle.

Dober pevec in priden mežnarski pomagač ima uk brezplačno; skrbeti mu je samo za stanovanje in hrano. Natančnejše ustmeno ali pismeno. **Jurij Rašer**, organist, Vetrinj pri Celovcu.

Slovenec Konrad Skaza

delavnica za vsa cerkvena dela v St. Ulrich, Gröden (Tirolsko)

se najtopleje priporoča za vsa cerkvena dela. Velikanska zaloga sv. razpel. Novi zanimivi slovenski ceniki zastoj in franko. Postrežba solidna in hitra.

Naznanilo.

Radi sklepanja letnega računa šentjakobska posojilnica v Rožu v mesecu septembru ne uraduje.

Odbor.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

10 zapovedi

za

kmetovalca,

lepo tiskane, čisto zastoj in poštnine prosto dobi vsakdo, kdor ponje piše, od lekarnarja **Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko.**

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbir.

Zaloga je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron. Za prodanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala. Imam za ženinne in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine, Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

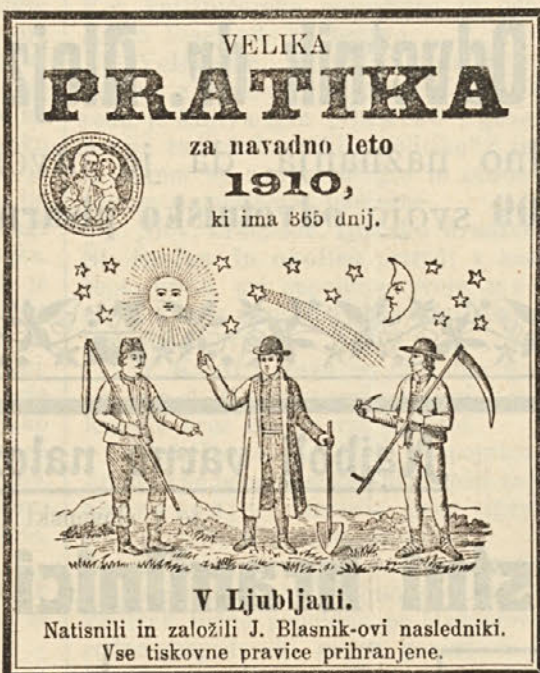
se v ljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavirkov itd. po najnižjih cenah.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja

Izšla je

edino prava, starodavna **BLASNIKOVA**

Zahtevajte le Blasnikovo Pratico, ker le ta je edino prava, starodavna Pratika. Ne dajte se premotiti s kako drugo podobno Pratico in kupujte le Blasnikovo, ker to Pratico so tudi Vaši pradedje in dedje najraje imeli.

Le ona Pratika, ki ima na prvi strani tako podobo, kakoršna se vidi tu, je prava starodavna Pratika. Zahtevajte torej le Blasnikovo "Veliko Pratico", ktera se drži gesla: "Vse za vero, dom, cesarja!"

V Ljubljani.
Natisnili in založili J. Blasnik-ovi nasledniki.
Vse tiskovne pravice prihranjene.

Cena 24 vinarjev.

Naša Pratika prinaša tudi letos mnogo zanimivih podob. Držite se Vaše stare prijateljice Velike Pratique, ktere ste najbolj navajeni.

Sadne mline s kamnitimi valjarji,
grozdne mline in vinske preše, najboljše slamoreznice
in reporeznice, žganjarske kotlje,
štedilnike in peči, umetna gnojila,

kakor vsakovrstne železninske predmete priporoča po najnižjih cenah

Peter Majdič, trgovina z železnino „Merkur“
Celje.

Cenike pošiljam franko in zastonj.

Tovarna glinastih izdelkov **F. P. Vidic & Komp., Ljubljana**

ponudi vsako poljubno množino

zarezanih strešnikov (Strangfalzziegel) sistem Marzola, **zidarske opeke, peči** itd.

Na zahtevo pošljemo takoj vzorce in ponudbo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 3.000.000.
Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta števil. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavoilje. Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletju, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8— za kom. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.